

ATTUNDA TINGSRÄTT

PROTOKOLL2008-08-05
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 128

Mål nr
T 3798-07

Handläggning i parternas utavaro

RÄTTEN

Lagmännen Erik Ternert, ordförande, och Erik Lempert samt rådmannen Anders Erlman, referent

FÖREDRAGANDE

Referenten, tillika protokollförare

PARTER**Kärande**1. Thomas Allgén
Kungsholmsgatan 17, 4 ö.g.
112 27 STOCKHOLM2. Teet Härm
c/o Anders Agell
Övre Slottsgatan 8 A
753 10 UPPSALAOmbud för båda: Professor Anders Agell
Övre Slottsgatan 8 A
753 10 UppsalaBiträde: Advokat Ismo Salmi
Box 3095
103 61 Stockholm**Svarande**Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 StockholmOmbud: f.d. chefsrådmannen Ingvar Gunnarson
Måsvägen 14 A
183 57 TÄBY**SAKEN**

Skadestånd; nu fråga om invändning om jäv

Dok.Id 82522

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Kansli Sollentuna, Box 940 191 29 Sollentuna	Tingsvägen 7	08-561 663 00 E-post: attunda.tingsratt@dom.se www.attundatingsratt.se	08-561 664 99	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

Målet föredras, varvid följande antecknas.

Staten har, såvitt nu är i fråga, yrkat att rådmannen Nils Hedström förklaras jävig att delta i den fortsatta handläggningen i målet och har i denna fråga i huvudsak anfört följande.

När staten uppträder som part i en skadeståndsprocess har den samma ställning som vilken annan part i en dispositiv tvistemålsprocess som helst, med de skyldigheter och rättigheter inför domstolen som detta medför. Genom mellandomen i målet har Nils Hedström gett uttryck för åsikten att parterna i målet inte har rätt att processa på lika villkor. Med synsättet att en civilrättslig invändning – preskription – utgör en myndighetsåtgärd mot kändena, varmed torde följa de restriktioner som är förknippade med myndighetsutövning, begränsas uppenbarligen statens möjligheter att få gehör för sådana invändningar som utan vidare är tillåtna för andra parter i tvistemål. Åsikten åtföljs i domen av påståendet att kändena har en ”grundläggande rättighet” att framställa sina skadeståndsanspråk, vilken staten – genom den enligt tingsrätten otillåtna ”myndighetsåtgärden” – försöker hindra. Nils Hedströms åsikt om parternas olika villkor att föra processen är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i målet.

Enligt Justitiekanslern innehåller mellandomen därutöver uttalanden som inte tar sikte primärt på parternas påståenden och invändningar i processen utan på parternas bevekelsegrunder för dessa. Justitiekanslern har i denna del anfört följande. Dessa uttalanden måste uppfattas som sympatityttringar för kändenas sak, medan staten har tillskrivits oegentliga avsikter med sin. Sålunda uttalas i mellandomen att processen utgör ”ett av flera förtvivlade försök från läkarna att rentvå sig från..... oerhörda anklagelser” medan staten ”försöker förstöra läkarnas möjligheter” därtill, vilket skulle utgöra ”ett allvarligt ingrepp i läkarnas rättssfär”. Vidare anges i domen att staten eftersträvar att ”rycka undan läkarnas förutsättningar för att kunna erhålla skadestånd” och hindra deras försök att visa att de är oskyldiga. Mot denna bakgrund uttalas att

statens invändning saknar stöd i "etiska och moraliska skäl" och att statens skäl för preskriptionsinvändningen är föga beaktansvärda. De nämnda hänsynen till parternas av tingsrätten antagna avsikter med processen samt – mot bakgrund av dessa – åsikten om det bl.a. omoraliska att göra en invändning mot kändenas talan ger uttryck för att de i förhållande till staten bör ha en särställning i processen.

Svarandena har yttrat sig och bestritt att något jäv för Nils Hedström skulle föreligga. Svarandena har därvid framhållit att det skulle innebära stora praktiska nackdelar om inte Nils Hedström skulle bli referent vid en s.k. tremannasits för huvudförhandling eftersom ingen av domarna då skulle vara insatt i målet, vars omfattande innehåll det tar tid att sätta sig in i redan med tanke på alla skriftliga bevis och andra källskrifter av intresse.

Nils Hedström har gett in ett eget yttrande i jävsfrågan.

Tingsrätten fattar följande

BESLUT (att meddelas 2008-08-08)

Tingsrättens avgörande

Tingsrätten förklarar rådmannen Nils Hedström jävig att delta i den fortsatta handläggningen av målet.

Tingsrättens skäl

Såsom Anders Agell anfört skulle det innebära stora praktiska nackdelar om Nils Hedström skulle förklaras jävig att delta i målets fortsatta handläggning. Detta kan emellertid inte tillmätas någon betydelse vid prövningen av huruvida jäv kan anses föreligga eller inte.

Oavsett om mellandomens rättsliga resonemang och slutsatser skulle vara riktiga eller oriktiga kan, såsom Nils Hedström också anfört i sitt yttrande i jävsfrågan, en jävsinvändning inte bifallas endast på den grunden att mellandomen skulle kunna vara felaktig eller att det rättsliga resonemanget skulle sakna erforderligt stöd i gällande rätt. Justitiekanslern har emellertid inte gjort gällande detta utan i stället att Nils Hedström genom den ifrågavarande mellandomen har gett uttryck för åsikten att parterna inte har rätt att processa på lika villkor samt att domen innehåller uttalanden som måste uppfattas som sympatityttringar för kändenas sak. Om så skulle vara fallet skulle sådana särskilda omständigheter kunna föreligga som är ägnade att rubba förtroendet för Nils Hedströms opartiskhet i målet (jfr Högsta domstolens uttalanden i NJA 1993 s 571 och Svea hovrätts skäl i NJA 2002 s. 375).

Inledningsvis bör framhållas att tingsrätten inte hyser något tvivel om att Nils Hedström i och för sig skulle agera opartiskt i målet och att han säkerligen skulle tillerkänna staten dess legitima processuella rättigheter såsom svarande i ett dispositivt tvistemål. Vid bedömningen av frågan om jäv föreligger bör emellertid även Europadomstolens rättspraxis på området beaktas. Att det är staten som är svarande i processen bör därvidlag inte tillmätas någon betydelse utan staten bör i detta avseende betraktas som vilken svarande som helst i ett tvistemål, vilken funnit sig ha anledning att ifrågasätta domstolens opartiskhet. Såsom framhållits av t.ex. Ehrenkrona, SvJT 1999 s 488 och Fitger, Rättegångsbalken I s 4:23 synes Europadomstolen hylla maximen ”justice must not only be done, it must also be seen to be done”. Det innebär inte bara att en domare inte får ha haft en personlig övertygelse eller ha agerat på ett sådant sätt att hans opartiskhet av den orsaken kan sättas i fråga (subjektiv opartiskhet) utan också att det uppställs krav på att det för en objektiv betraktare inte får föreligga något tvivel om domstolens opartiskhet (objektiv opartiskhet). Med andra ord är det alltså inte endast av vikt att domstolen gör rätt; det är också av vikt att det utåt syns att domstolen är objektiv och inte tar några ovidkommande hänsyn.

Nils Hedström har anfört att mellandomen inte innehåller några skrivningar som med fog kan tas till intäkt för att staten tillskrivits några ”oegentliga avsikter” i det avseende

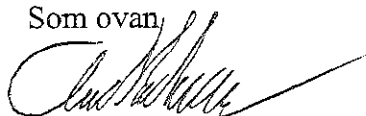
som Justitiekanslern gör gällande och att domen inte innehåller någon skrivning om att det är "omoraliskt" av Justitiekanslern att framställa en invändning om preskription. Enligt tingsrättens mening är emellertid de uttalanden som gjorts på sidorna 30–32 i mellandomen sådana att de sammantaget ger intrycket att Nils Hedström anser att Justitiekanslern inte skulle ha tillåtit sig att framföra preskriptionsinvändningen trots att, som framgår redan av mellandomen, det knappast kan anses ha varit en invändning som varit helt obefogad. Bland dessa uttalanden märks bland annat skrivningen i mellandomens näst sista stycke, vari det står att skälen bakom statens preskriptionsinvändning framstår som föga beaktansvärda. Möjligen har Nils Hedström härigenom avsett att tydliggöra att det är skälen för att förklara anspråken som preskriberade som framstår som föga beaktansvärda men det valda uttryckssättet ger intrycket att han funnit att motiven för att framföra preskriptionsinvändningen kan ifrågasättas och att han inte anser att Justitiekanslern överhuvudtaget skulle ha tillåtit sig att framföra preskriptionsinvändningen. Skrivningarna i mellandomen i övrigt innefattar bland annat yttranden som ger intrycket att Nils Hedström uppfattat att Justitiekanslern med sin preskriptionsinvändning eftersträvat att definitivt hindra läkarnas försök att visa att de är oskyldiga till anklagelserna och ett uttalande att "preskriptionsinvändningen saknar stöd...i de etiska och moraliska skäl som är själva grundvalen för regleringen om de mänskliga rättigheterna". De kommentarer som i mellandomen gjorts i dessa frågor har inte varit nödvändiga för att pröva den i mellandomstemat uppställda frågan och gör att Justitiekanslerns processföring i målet framstår som klandervärd. Det ligger därför nära till hands att uppfatta dem som sympatityttringar för kärandénas sak på sätt Justitiekanslern gjort gällande. Härtill kommer att Nils Hedström avfatta ett förhållandevis långt yttrande i själva jävsfrågan, varigenom han på grund av sitt till synes stora engagemang i frågan numera närmast blivit att uppfatta som Justitiekanslerns vederdeloman i vart fall i denna fråga.

Mot bakgrund av det ovan anförda och även med beaktande av beslutet att inte tillåta mellandomen att överklagas särskilt trots att den, enligt sin egen lydelse, utgör ett avsteg från gängse praxis finner tingsrätten vid en samlad bedömning att sådana omständigheter föreligger som innebär att det för en objektiv betraktare skulle kunna

föreligga tvivel om domarens opartiskhet. Nils Hedström bör därför förklaras jävig att delta i den fortsatta handläggningen av målet.

Beslutet får enligt 49 kap. 8 § rättegångsbalken inte överklagas.

Som ovan

Anders Erlman

Protokollet uppvisat 2008-08-07

